

2017

بايراملىق

حاضيرلايان : قىزىل بايان
ناغىل، تالماجا، باياتى

2017

بسم الله، «آلاهین» آدیله دئمکدیر. ائدیگیمیز هر ایشه، بو سؤزله باشلامیز لازیمدیر. بیز « بسم الله» دئییه رک
آلاهدهان ایجازه ایستیریک. چونکی، وار اولان هر شی اونیوندور. بیز ده اونونوق. هر وارلیق کیمی بیزی ده او
یارادی.

آلاه تازا ایلی بیزه موبارک ائله ..
آقا آنامی ساغلام ساخلا ..
میللتیمیزین باشین همیشه اوجا ائله ..
آلاه تیراختور همیشه قول وورسون ..

بايرامىز موبارى اولسون

نۇوروز

خۇنچالى نۇوروز گلير، قونچە لى نۇوروز گلير.
سورمه چكىن قاشينا، نوغول سپين باشينا

تبريز

آدين گزير دۇداقلاردا، ياخينلاردا،
اۇجالارسان گونە، آيا، بۇروقلارين گلمز سايا،
شۇھرتين وار هر دياردا، گۇزل تبريز، گۇزل تبريز!
سس سالىرسان بۇ دونيايا، گۇزل تبريز، گۇزل تبريز

عائيللى كو كلام

آي اوزون ساچ قارا گۇز عائيللى كو كلام منيم
گل اليغا اوخوياق سن شاگيرد اول من موعليم
بیر دی گۇروم آ ائی گۇزل كو كلا
يوخسا سنینله دانیشمارام آ
آتام آلمیش منیمچون رنگلی قلم له دفتر
کیتاییمدا وار بوجور گۇزل گۇزل شکیل لر
آغزینی آچ سن گۇزله بیرم من
نه تنبل قیزسان نییه دینمیرسن
اوخوماغی یازماغی اۇیرنمیشم باجیمدان
درسه گئندده من بئش آلاجاغام هر زامان
اصلاً بیر حدی سن بیلیمیرسن کی
اینجیمه كو كلام آلیرسان ایکی

باخ !

کیم درسینی بیلمه سه آلاجاق ایکی

كو كلا : قولچاق

ھامى ياتىب جىرتدان اوياقدى

بىرى واريدى، بىرى يوخودو، بىر قارى ننه واريدى. بو قارى ننه نىن بىر بالاجا نوه سى واريدى. نوه او قدر بالاجايدى كى، اونا جىرتدان دئيردىلر.

بىر گون جىرتدان گوردو كى، قونشو اوشاقلارى مئشه يه اودونا گئيرلر، گليب ننه سینه دئدى:
- آى ننه، اوشاقلارلا من ده اودونا گئده جگم.

قارى اوشاقلارى چاغىرىپ ھره سینه بىر پارچا ياغ ياخماجى وئردى. جىرتدانى دا اونلار تاپشردى.
يولدا جىرتدان اوزونو يئره ووروب گئتمه دى، يولداشلارى دئدىلر:
- آى جىرتدان، نيه گلمىرسن؟
جىرتدان دئدى:

- ننه منى سىزه تاپشيريپ، منى داليزا آليب آپارين.
يولداشلارى اونو نؤوبه ايله داللارىنا آليب، مئشه يه گئيردىلر.
اوشاقلار باشلايدىلار اودون يىغماغا. گوردولر كى، جىرتدان يىغمىر. دئدىلر:

- آى جىرتدان، سن نيه اودون يىغمىرسان؟
جىرتدان جاواب وئردى:

- ننه م منى سىزه تاپشيريپ، من ده يىغىن.
اوشاقلار اونا دا اودون يىغدىلار. سونرا ھر كس اوز اودونونو شله باغلايىپ دالينا آلدى. گوردولر جىرتدان اوتوروب باخىر. اونا دئدىلر:

- آي جىرتدان، سىن نىيە اودونونو گۇتورمورسن؟

جىرتدان جاواب وئردى:

- نە مەنى سىزە تاپشېرىپ، مەنىم اودونومو دا گۇتورون.

اوشاقلار علاجسىز قالىپ، اونون دا اودونونو داللارىنا گۇتوردولر. بىر آز يول گئىدىن سونرا گۇردولر كى، جىرتدان گىرىدە قالىپ آغلايىر. دئىلر:

- آي جىرتدان، نىيە آغلايىرسان؟

جىرتدان جاواب وئردى: - يورولموشام. نە مەنى سىزە ياغ ياخماجى وئردى....

يولداشلارى اونون سۇزونو آغزىندا قويدولار. اونلاردان بىرى جىرتدانا آچىقلاندى:

- پىس اۆىرنرسىن. داھا سىنى دالىمىزا گۇتورن دئىلىك!

جىرتدان علاجسىز قالىپ يولداشلارى نىن دالىنجا گىتمە يە باشلادى. اونلار بىر خىلى گىتدىكىن سونرا آخشام اولدو. قارائلىق قووشدو، يولو آزدىلار. مۇشە دن چىخاندا گۇردولر كى، بىر طرفىن ايشىق گىلر، او بىرى طرفە ايت هورور. بىرى دئدى: ايشىق گىلن طرفە گىتكە، او بىرى دئدى: ايت هورن طرفە. بىلمە دىلر ها طرفە گىتسىنلر. آخىردا جىرتداندان سوروشدولار:

- آي جىرتدان، ايت هورن طرفە گىتكە، يوخسا ايشىق گىلن طرفە؟

جىرتدان جاواب وئردى:

- ايت هورن طرفە گىتسەك، ايت بىزى قاپار. ايشىق گىلن طرفە گىتكە، بلكە يولو تاپا بىلدىك.

اوشاقلار ايشىق گىلن طرفە گىتدى بىر دئوئىن ائوئىنە چىخدىلار. دئو اونلارى گۇرە ندە سئوئىپ اۋز-اۋزونه دئدى: " ياخشى اولدو. گىجە اونلارى بىر-بىر ئىيە رم. " اوشاقلار بىر آز چۆرك يىدىردىپ ياتىرتدى. گىجە دن بىر آز كىچىدىن سونرا دئو اوشاقلار بىر بىرىنى ئىمك اىستە دى. اوشاقلار بىر ياتىپ-ياتما دىغىنى بىلمەك اوچون دئدى:

- كىم ياتىپ، كىم اوياق؟

بو سۇزو ائشيدىندە جىرتدان تئز باشىنى قالدېرىپ دىللەندى:

- ھامى ياتىپ، جىرتدان اوياق.

دئو سوروشدو:

- جىرتدان، نىيە ياتمىرسان؟

جیرتدان دئدی: - ننه م منه هر گئجه قایقاناق پیشیرردی، یئدیریب یاتیراردی.

دئو قالخدی، تئر قایقاناق بیشیریب جیرتدانا یئدیرتدی کی، بلکه یاتسین.

بیر قدر کئچندن سونرا دئو یئنه سوروشدو:

- کیم یاتیب، کیم او یاق؟

یئنه جیرتدان باشینی قالدیریب دئدی:

- هامی یاتیب، جیرتدان او یاق.

دئو سوروشدو:

- جیرتدان، ایندی نییه یاتمیرسان؟

- هر گئجه ننه م منه چایدان قلبیرله سو گتیرردی.

دئو آیاغا قالخدی، بیر قلبیر گؤتوروب چایدان سو گتیرمه یه گئتدی. جیرتدان دا

تئر یولداشلارینی اویادیب دئدی:

- بو دئو بیزی یئمک ایسته ییر. قالخین، قاقاق.

اوشاقلار تئر قالخدیلا، قاجیب چایدان کئچدیلر.

بو طرفدن دئو نه قدر قلبیری سویا سالیب قالدیریرسا، گوردو کی، قلبیرده سو قالمیر. آخیردا تنگه گلیب قاییتماق ایسته

ینده، بیر ده گوردو کی، اوشاقلار چایین او طرفینده گئدیرلر. ایسته دی سودان کئچیب اوشاقلارین دالارینجا

دوشسون، آما کئچه بیلمه دی. آخیردا اونلاری سسله دی: - آی اوشاقلار، سودان نه تهر کئچدیز؟

جیرتدان تئر جاواب وئردی:

- گئت بیر دنه دییرمان داشی تاپ، بوینونا کئچیرت، اؤزونو سویا آت، اوندا کئچرسن.

دئو جیرتدانین سؤزونه ایناندی، گئدیب بیر دییرمان داشی تاپیب بوینونا کئچیرتدی، اؤزونو سویا آتدی، سودا

بوغولودو.

گؤیدن اوچ آتما دوشدو، بیری منیم، بیری سنین، بیری ده ناغیل سؤیلیه نین.

میرزا حسن روشدیه کیم ایدی؟

ایراندایمنی اؤیرتیم شکلی نین بیناسینی قویان میرزه حسن روشدیه دیر. او 1229 هجری شمسی ایلینده تبریزین چرنداب محله سینده دونیایه گؤز آچدی. آناسی «حاج میرزا مهدی تبریزی» تبریزین آدلیم عالیملریندن ایدی.

میرزه حسن آناسی نین مکتبخاناسیندا درس اوخویاندان سونرا اونون سیفاریشی ایله عوثمانلی ایمپیراتورلوغونا گنبدیم موعلملیک دؤره سی گؤرور. او الیفا اؤیرتیمین یمنی طریزینی و حساب، هندسه کیمی یمنی درسلی اؤیره نیر، سونرا تیفلیسده درس وئرمگه مشغول اولور.

قاجار شاهي رحمتلیک ناصرالدین شاه اروپا سفریندن قاییداندان، میرزه حسن اؤیرتیم طریزینی اونا ایرائه ائدیر و شاه اوندان ایسته بیر تبریزه گلسمین و مدرسه آچسمین.

میرزه حسن 1268 ه.ش. ده تبریزه قایدیر و شیشگیلان محله سی نین مسجیدینده تازا مودئل مدرسه یولا سالیر کی تورکی و فارسی دیلرینده اوشاقلارا درس وئیر. بیر مودت سونرا «روشدیه مدرسه سی» تابلوسونو شیشگیلان مکتبخاناسینا وورور.

میرزا حسن روشدیه 1323 ون آذر آیی نین 29 ندا قوم شهرینده دونیایا گؤز یومور. روشدیه 27 جیلد کیتاب یازیب. او جومله دن: وطن دیلی، تاریخ شفاهی، شریات ابتدایی، جغرافیای شفاهی، کفایت التعلیم، نهایت التعلیم، اخلاق و اصول عقاید و... دن آد آپارماق اولار.

جآبار باخچابان کیم ایدی؟

جآبار باخچابانا معروف اولان میرزه جآبار عسگرزاده ایراندای بیرینجی اوشاق باخچاسی و کار-لال لار مدرسه سی نین بیناسینی قویدو. تبریز تئاتر انجومنین ده بیناسینی او قویدو.

میرزه جآبار 1264 هجری شمسی ایلینده ایروان شهرینده آنادان اولدو. سونرالار تبریزه گلیب «باخچه اطفال» آدلی بیر اوشاق باخچاسی بیناسینی قویدو و ائله بونا گؤره ده باخچابان آدینا معروف اولدو. 1303 جو ایلینده چوخلو موخالیفتلره باخمایاراق همین باخچانین یانیندا کار-لال لار اوچون بیر مدرسه آچیب اونلارا یازیب اوخوماق اؤیرتدی.

1307 جی ایلینده چوخلو چتینلیکلر له اوشاقلارا مخصوص کیتابلارین چاپینا باشلادی کی اونلارین نقاشی لرین ده اؤزو چکیردی.

او 1345 نجی ایلده دونیایا گؤز یومدو.

خوروزون ناغیلی

1. قوققولی قو... بیر دانا آلماس تاپمیشام !

2. گندین خوروزدان آلماسی آلین !

3. قوققولی قو... پادشاه منه مؤحتاج ایمیش !

4. گندین باشینی کسین !

5. قوققولی قو... پادشاه مندن قورخورموش !

6. قوققولی قو... نه آغجا تپه ایمیش !

7. قوققولی قو... نه ایستی حمام ایمیش !

8. قوققولی قو... نه ایتی پیچاق ایمیش !

10. قوققولى قو... نه دارجا كوچه ايميش ! 11. قوققولى قو... نه موردار تۈولە ايميش ! 12. قوققولى قو... پادىشاھين قارنى يارىلدى منيم جانيم قورتولدى !

آشاغىداكى شەكلى بو رنگلەرە رنگلە يىن:

1. قىرمىزى 2. آبى 3. قرە 4. ياشىل 5. سارى سارى 6. چۆھرە يى 7. بۆز 8. نارىنجى

حیوانلاری تانیاق

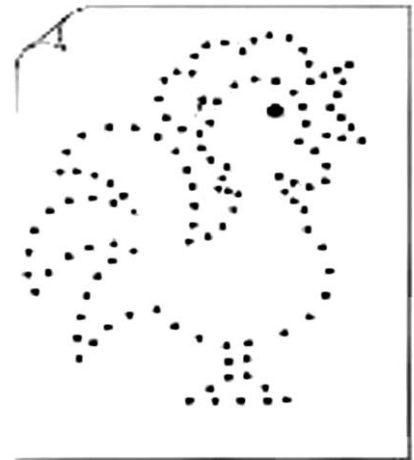
قافلان

آفریقا چؤلرینده و آسیانین بیر قیسمینده یاشایار. سایسی آزدیر و نسلی آرادان گتتمکده دیر. اوزونلوغو 150 سانتی متر و قویروغو 75 سانتی متر اولار.

قافلان یئر اوزونده لاپ سورعتلی حیواندیر، اونون سورعتی ساعتده 110 متره چاتیر. او پیشیکلر خانیواده سینده تکجه حیواندیر کی دیرناقلارین پنجه سینده گیزله ده بیلیر. اونون اوزونون اوو طرزی وار: تپه نین اوستونده اوز شیکارینا گؤز قویور، یئرده سورونه سورونه یاخینلاشیر، هدفه بیر ایکی یوز متر قالمیش چوخ سورعتله تعقیبه باشلایر. اگر چاتسا قاباق پنجه لری ایله ووروب یئرہ ییخیر و در حال دیشلری ایله اونون بوغازیندان یاپیشیر. قافلان چوخ قاجا بیلیمیر، اگر تعقیبین ایلک 100 مترینده شیکارینا چاتماسا، کمین قوردوغو یئرہ قاییدار.

تولکو

آسیا، قوزئی آمریکا و آفریقادا یاشاییر. اوستورالیایا دا آپاریلیب. تولکولر ده پیشیکلر کیمی گؤز بیکلری شاقولی دیر. گیزلنمک اوچون اونلار بوراخیلیمیش یوویا گیررلر، یووا اولماسا اؤزلری قازیرلار. اونلار دسته ایله یاشارلار، اووا دا تک تک گئدیرلر. تولکو ناغیللاردا همیشه حیلہ گر و فراستلی دیر. تولکو یاشامدا چوخ هوشلودور و خطر زمانی اؤزونو حتا اولولوگه ده وورا بیلر.

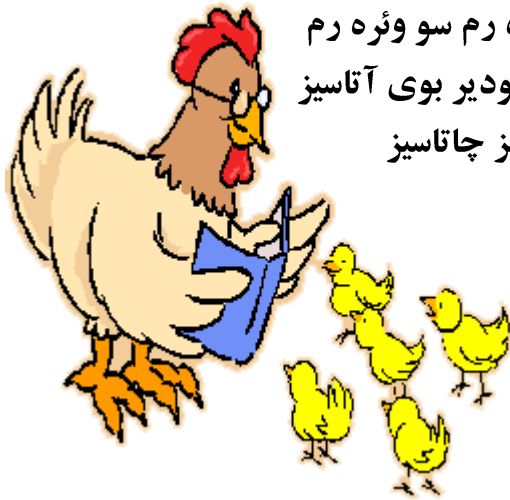
نوقطه لری بیر- بیرینه یاپیشتیریب بو حیوانین شکلینی بوتؤوله دین.

منیم جوجه لریم

جیپ جیپ جوجه لریم
جیپ جیپ جیپ جوجه لریم
منیم قشک جوجه لریم
توکی ایپک جوجه لریم
گؤزله بیرم تنر گلیریز
گؤی چمنده دینجه لریز
آی منیم جوجه لریم

منیم گؤیچک جوجه لریم
نه یئسه نیز من وئره رم
دن وئره رم سو وئره رم
آرزوم بودیر بوی آتاسیز
آنانیزا تنز چاتاسیز

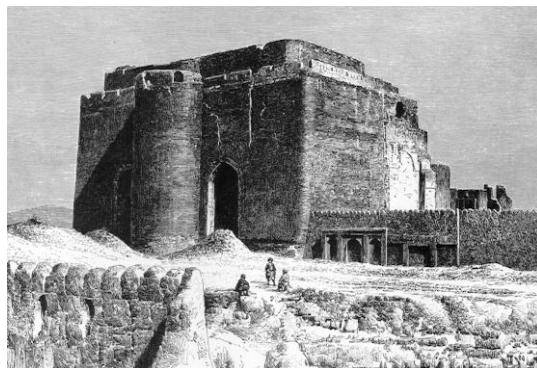

تمیز لیک

سحر دورونجا ، آلیمده فیرچا ،
سیلدییم دیشیمی ، ییلدییم ایشیمی .
اینانمیرسان ، باخ دیشیم آغاباغ
اوستوم تر تمیز ، باخ ، بئله ییک ییز .

تبریزین علیشاه ارکی

تاج الدین، ایلخانلارین حاکیمی بهادورخانین دربارینه یول تاپاندان سونرا معمارلیق استعدادینه گۆره بهادورخان اونو اوزونه وزیر ائله دی. تاج الدین بهادور خانین حمایت ایله چوخلو قالارگی بینالار و آبادانلیق لار یاراتدی کی ارک مسجدی اونلارین بیریدیر.

تاج الدین علیشاهین مسجدی، کی بوگون تبریزین ارکینه معروف دیر، گۆی مسجد و تبریزین اوستو اورتولی بازاری ایله بیر ردیفده ساییلان بینالارداندیر. تبریزین ارکی 724-716 (ه.ق) ایللرینده تاج الدین علیشاهین توسیطله بینا اولموش مسجدین بوگونه قالمیش یادیگاریدیر. تاج الدین اصلینده جواهر دلالی ایدی و ساوادی یوخیدی اما هوشلی بیر آدمی ایدی. جنگلرین بیرینده اؤلن 16 یاشلی اوغلی نین قبری ائله بو مسجدین یانیندادیر.

ارک کئچن زامانلاردا خصوصاً قاجار زامانی چوخ آباد و گوزل ایدی. حیطینده بیر دؤرد گوشه لی حوض واریدی کی دؤره سی ده آغاجینان دولویدی. قاجارلارین آخیرلرنده بو مکان گرمه لی و اورک آچان یثردی کی میلی باغ آدلانمیشدی. عباس میرزا قاجار جنگ زامانلاریندا بو مسجدی قورخانا یا (اسلحه آمارینا) چئوردی اونا خاطر «ارک»-ه معروف اولدی. «ارک» بؤیوک قالا ایچینده تیکلمیش بالاجا قالایا دئییرلر.

شاعیرلر مقبره سی

شاعیرلر مقبره سی تبریزین سورخاب محله سی سید حمزه زیارتگاهی نین گون چیخان طرفینده دیر.

بو مزارلیق 400 دن آرتیق عاریف، شاعیر و آدلیم اینسانین توپراغا تاپیشیریلان یثردیر. اونلاردان : اسدی طوسی، خاقانی شیروانی، ذوالفقار شروانی، شاهپور نیشابوری، شکیبی تبریزی، شمس الدین سجاسی، ظهیر فاریابی، قطران تبریزی، همام تبریزی، استاد میرزا طاهر خوشنویس تبریزی، شهید ثقه الاسلام تبریزی، شهید شیخ

محمد خیابانی، دکتر مهدی روشن ضمیر، سید محمدحسین شهریار و چوخلو آیری بؤیوک اینسانلاری آد آپارماق اولار.

94- 1193 ه.ق. ایللرینده تبریزده باش وئرمیش زلزله اثرینده بو مزارلیق داغیلیب متروکه قالیر. 1350 ه.ش. ایلینده بویون گۆردویوموز بینانین تیکلمه سی طرحی تۆکولور و نهایتده او بینا تیکلندن سونرا تبریز شهری نین سیمبوللاریندان بیرینه چئوریلیر. هر ایل دونیانین باشا باشیندان چوخلو اینسانلار بو مزارلیغی زیارت ائتمک اوچون تبریز شهرینه گلیرلر.

تاپماجا

باھار گلیر و «قاردان آدام» لار بیر- بیر اؤلورلر!

1. اوزانار، ها اوزانار،
قوللارینان بالالار.

2. بابام اوتوروب آل چوخوردا،
کیم سویوندورسا گوزو چبخار.

3. بدنی بئرده،
ساققالی گؤیده.

4. آغزی بیردی دیلی میندی،
گاه بئله دئیر، گاه ائله.

5. قوش دئیل قانادی وار،
قوشلاردان یئین اوچار.

6. اوزو قارا، سوزو آغ

7. آغزی وار دیلی اولماز
یوز آج وور چغیرماز

8. باغدا سورونر گزر
آز-آز گورونر گزر
اوخشویار بیر یوماغا
قورخورام ال وورماغا

نه چتین اولور اوشاغیمیزی
قوجاگیمیز! آلانمیریق!

یاواش یاواش
عادت ائله مه لیسن

باياتى

بويويوب بوى آتماغا
قييميرام اوياتماغا

بالام گلير ياتماغا
صباح يوخوسو شيرين

آنا قدريني بيل بالا
چاغيراندا گل بالا

جانيم بالا گول بالا
يامان گونون گرە يى

تريمى سيلن اولسا
قدريني بيلن اولسا

بو يئرده گولن اولسا
قارداشليق گؤزل شئيدير

جان سنه قوربان دايى
گل بيزه مئهمان دايى

دايى دايى جان دايى
آنام پيلوو پيشيريب

بیر قوش گلیر آغداشدان
قارداش باجيدان دويسا

خبر وئرين قارداشدان
باجى دويماز قارداشدان

Biliyinizi Artırın uşaqalar

توركلرين آتاسي دده قورقود بويورموش:

يئرلي داغلارين ييخيلماسين ! كؤلگه لي آغاجلارين كسيلمه سين ! آخان دورو سولارين
قوروماسين ! چاپاركن آغ بۇز آتين بودره مه سين ! آلايه وئرن اوميدين كسيلمه سين !